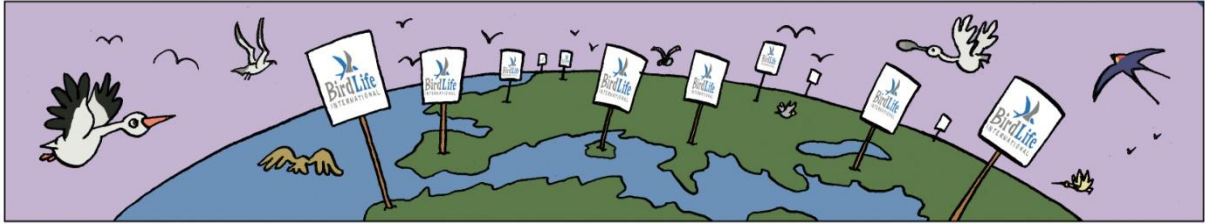

Vogelbescherming Nederland

Algemeen

Overal op de wereld komen vogels voor. In de Sahara op de Noord- en Zuidpool in hoge gebergten en zelfs op zee. Je kunt het zo gek niet noemen of er leven vogels. Door de mens worden veel leefgebieden van vogels steeds kleiner of worden vogels op andere manieren bedreigd. Vogels horen net als alle andere dieren in onze natuur en zijn heel nuttig. Sommige bestuiven bloemen, andere ruimen rottende kadavers op en weer andere helpen bij de verspreiding van zaden. Daarom is het belangrijk dat vogels beschermd worden.

Vogelbescherming opgericht

Vind je roofvogels ook zulke mooie dieren? Kijk maar eens in het voorjaar naar baltsende buizerds: ze maken schitterende glijvluchten. Je kunt ze ook goed horen: ze 'miauwen' net als katten. Vroeger werd veel op roofvogels gejaagd. Boeren en landeigenaren vonden dat ze schadelijk waren, omdat ze bijvoorbeeld kuikens opaten. Ook werden vroeger vogels volop gebruikt. Zwanen en ganzen voor hun veren; kieviten, ganzen, eenden en andere soorten voor hun eieren; ganzen en eenden ook voor hun vlees enz. Maar het gekste was wel de mode van eind

19de en begin 20ste eeuw. Toen droegen deftige dames vogelveren of zelfs hele vogels op hun hoed! Vooral dwergsterns waren de klos, zij werden massaal voor dit doel gedood en opgezet. Dit ging een aantal natuurliefhebbers te ver. Ze maakten zich zorgen over de jacht en de manier waarop met veel vogels werd omgegaan. In 1899 werd de Nederlandse Vereeniging tot Bescherming van Vogels opgericht. Zo heet de vereniging officieel nog steeds, maar meestal wordt de naam Vogelbescherming Nederland gebruikt. Het is de oudste natuurbeschermingsvereniging van ons land.

Bedreigingen: Toen en nu

De bedreigingen voor vogels zijn in de loop van de tijd erg veranderd. Toen Vogelbescherming Nederland werd opgericht waren er nog geen auto's en dus ook geen snelwegen, geen vliegvelden, weinig fabrieken en veel minder huizen. In een eeuw tijd is er erg veel veranderd. Wat waren de grootste gevaren in de begintijd van de vogelbescherming en wat zijn ze nu?

Veren, vlees en eieren

Je las het al hierboven: veel vogels belandden vroeger op tafel of op een dameshoed. Dat was in de begintijd van de vogelbescherming heel gewoon.

Jacht

Ook de jacht was vroeger en nu nog steeds een groot probleem. In de 19de en ook nog tot laat in de 20ste eeuw werd er veel gejaagd op onder andere eenden en roofvogels. Zelfs leeuweriken en lijsters werden uit de lucht geschoten; de mensen aten die toen. In Zuid-Europa gebeurt dat trouwens nog steeds. Tot in de jaren vijftig en zestig werden roofvogels nog bejaagd. Dat mag niet meer, maar het gebeurt stiekem toch nog wel. Het gaat nu gelukkig wel veel beter met bijvoorbeeld de havik en de buizerd.

Patrijzen/Agami-Ran Schols

Ook op smienten en ganzen wordt gejaagd. Deze vogels veroorzaken schade aan landbouwgewassen en worden daarom geschoten om zo de schade zoveel mogelijk te beperken. Vogelbescherming is hierop tegen. Wij vinden dat de boeren de schade vergoed moeten krijgen.

Grauwe ganzen/Agami-Jacques van der Neut

Intensieve landbouw

In de loop van de vorige eeuw werden er slimmere landbouwmethoden bedacht. Dat wordt intensieve landbouw genoemd. De meeste akkers worden in de herfst al weer geploegd en ingezaaid. Vroeger bleven 's winters meer stoppelvelden over, met nog veel zaden en oogstresten. Sommige overwinterende ganzensoorten, maar ook andere vogels als patrijzen, mussen en leeuweriken zijn in de winter grotendeels afhankelijk van die stoppelvelden. Ook graslanden worden intensiever gebruikt. Tegenwoordig maaien de boeren vroeger in het voorjaar en ook veel vaker. Hierdoor worden veel nesten en jongen van weidevogels door de maaimachines vernietigd. Boeren met verspreid liggende kleinere stukken land ruilden met andere boeren. Hierdoor kreeg iedere

boer grote, aaneengesloten stukken land. Ruilverkaveling heet dat. Dat maakt het bewerken van het land minder tijdrovend, maar dit zorgde wel voor verandering van het landschap. In de tijd voor de ruilverkavelingen waren akkers en weilanden vaak van elkaar gescheiden door houtwallen en kleine bosjes. Zangvogels maakten er graag gebruik van om te nestelen. Veel van de houtwallen en bosjes zijn nu verdwenen. Ze nemen plaats in waar ook gras of graan kan staan. De grond wordt nu intensiever gebruikt: ieder jaar moet er een grote oogst van af komen. En om dat te bereiken, wordt er veel (kunst)mest gebruikt.

Verdroging

Om ook in nattere maanden met machines op het land te kunnen werken, is het grondwaterpeil op veel plaatsen verlaagd. Hier zit ook een nadeel aan; het land wordt veel te droog voor vogels. Vooral weidevogels hebben er last van. Zij houden juist van drassige graslanden. In de zachte bodem kunnen weidevogels makkelijk hun voedsel vinden. Maar er zijn veel meer vogels afhankelijk van natte drassige gebieden. Deze gebieden worden door vogelbeschermers met het Engelse woord 'wetlands' aangeduid. Ontelbaar veel vogels maken er gebruik van. Denk maar aan de vele soorten water- en rietvogels in de

moerasgebieden. Ook deze moerasgebieden hebben te lijden onder de verdroging, en dus de vogels die er leven ook.

Bestrijdingsmiddelen

Sinds de Tweede Wereldoorlog gebruiken boeren bestrijdingsmiddelen. Deze gebruiken ze om onkruid te weren en om te voorkomen dat de oogst wordt opgegeten door allerlei insecten. In de jaren vijftig en zestig gebruikten de boeren veel erg schadelijke bestrijdingsmiddelen. Muizen en andere kleine dieren die van de bespoten akkers aten, raakten vergiftigd. En de vogels die de muizen aten op hun beurt ook. Het gif stapelt zich dan als het ware op vanaf de planten en zaden die zijn bespoten, tot de dieren die de planten eten en de dieren die deze dieren weer eten. Zo'n reeks van planten en dieren die van elkaar leven wordt een voedselketen

genoemd. De dieren aan het eind van deze voedselketen, bijvoorbeeld roofvogels, legden massaal het loodje. Al het gif van hun 'prooien' stapelde zich in hun lijf op.

Martin Hierck

Vooral met de kerkuilen en buizerds ging het toen erg slecht. Ook waren er hierdoor rond 1970 bijna geen ooievaar meer in ons land te vinden. Gelukkig gaat het tegenwoordig beter met de ooievaar, mede dankzij Vogelbescherming Nederland.

Bestrijdingsmiddelen komen niet alleen op akkers en weilanden, maar voor een deel ook in het water terecht. Dat vergiftigt het leven dat daarin voorkomt: planten, vissen en insecten. Vogels die van dit voedsel afhankelijk zijn, worden op hun beurt vergiftigd. Gelukkig zijn de ergste middelen nu verboden.

Overbemesting

De (kunst)mest komt voor een groot deel ook in het grondwater terecht. Daardoor uiteindelijk ook in sloten en rivieren. Die overtollige mest werkt als 'voedsel' voor het water. Dat is helemaal niet nodig. Sloten en rivieren hebben al voedsel genoeg voor de planten en dieren die erin leven. De mest geeft een teveel aan bepaalde voedingsstoffen. Hierdoor groeien sommige waterplanten zo hard dat er een dikke laag op het water drijft. Hierdoor kan er geen licht meer in het water komen en gaan veel andere planten en dieren dood. Doordat planten en dieren die afhankelijk zijn van het water sterven, is ook het voedselaanbod voor veel vogels verminderd. Sommige vogels zijn juist van speciale plantensoorten, insecten of visjes afhankelijk en hebben het daardoor moeilijk.

Industrie

Vervuiling van lucht en water. Fabrieken maken van alles. Auto's, wasmachines, koelkasten, tv's, videorecorders, computers,

Agami-Arnold Meijer

mobieltjes, plastic speelgoed, cd's enz. veel van die industrie is erg vervuilend. Vaak komt dat door de manier van produceren, met behulp van allerlei chemische stoffen, waardoor lucht en water worden vervuild. De industrie loost afvalstoffen in sloten en rivieren. Tegenwoordig zijn er veel strengere regels voor het lozen van afvalstoffen dan vroeger, in de jaren vijftig, zestig en zeventig. Maar vervuiling van lucht en water blijft een probleem al gaat het wel steeds beter.

Agami-Wil Leurs

Groei bevolking

Verandering van het landschap. Nederland wordt steeds voller. Inmiddels leven we met ruim 16 miljoen mensen in ons kleine landje. Al die mensen hebben ruimte nodig: om te wonen, om zich te verplaatsen, om in te ontspannen, om te werken. Ons land is sinds de Tweede wereldoorlog erg veranderd door de aanleg van wegen, de bouw van fabrieken en uitbreiding van dorpen en steden. Hierdoor werd het landschap opgedeeld in kleinere stukjes, het werd als het ware 'versnipperd'. Sommige vogels hebben juist grotere, aaneengesloten stukken van een bepaald gebied nodig. Ook is het belangrijk dat ze makkelijk van het ene naar het andere gebied kunnen komen. Bijvoorbeeld om soortgenoten tegen te komen waarmee ze kunnen paren. Eigenlijk zijn al deze bedreigingen voor vogels samen te vatten onder de

noemer: aantasting leefomgeving. Vogelbescherming Nederland werkt hard aan de bescherming van onze leefomgeving. Dat is niet alleen voor de vogels erg belangrijk. De hele natuur heeft daar baat bij en daarmee wij mensen ook!

Ontwikkeling Vogelbescherming Nederland

Leden

Vogelbescherming Nederland heeft het beschermen van vogels altijd als belangrijkste doel gehad. Wat daar natuurlijk bij helpt, is dat zoveel mogelijk mensen van het belang van vogelbescherming overtuigd zijn. En dat geldt niet alleen voor de mensen die het in ons land voor het zeggen hebben, maar voor alle inwoners. Hoe meer mensen natuur belangrijk vinden, des te meer ze zich daarvoor zullen inzetten. Dat kan al heel eenvoudig door het huisafval te scheiden, wat beter is voor het milieu. Ook is het beter voor natuur en milieu om zoveel mogelijk met het openbaar vervoer te reizen, en ecologische voedings- en schoonmaakmiddelen te kopen. Lid worden van een natuurbeschermingsorganisatie is een andere manier om de natuur een handje te helpen. Daarom is het belangrijk dat veel mensen lid zijn van Vogelbescherming Nederland. In de beginjaren telde de vereniging maar enkele duizenden leden. Tot ongeveer 1973 schommelde het aantal leden rond de 11.000. Daarna ging Vogelbescherming Nederland groeien: in 2009 waren ruim 150.000 mensen lid. Met het geld wat we van al onze leden krijgen kunnen wij veel doen voor de vogels. Maar omdat wij ook praten met ministers en andere belangrijke mensen die beslissingen nemen, zijn deze leden ook heel belangrijk. Wij zijn namelijk niet de enige die bezorgd zijn om onze vogels. Alle leden vinden dat belangrijk en dankzij

onze leden vindt de politiek ons ook belangrijk. Een aantal leden werkt ook mee als vrijwilligers.

Internationaal

Vogels houden zich niet aan grenzen. De meeste vogels zijn namelijk trekvogels. In 1993 werd een internationaal samenwerkingsverband opgericht, dat BirdLife International heet. BirdLife International komt op voor de bescherming van vogels en hun leefgebieden in de hele wereld. BirdLife is actief in meer dan 100 landen, beheert meer dan 1 miljoen hectare natuurgebied en heeft ruim 10 miljoen leden en aanhangers. Daarmee is BirdLife de grootste natuurbeschermingsorganisatie ter wereld! In BirdLife International is heel veel kennis samengebracht, die gebruikt wordt om landen te helpen waar de bescherming van vogels nog nauwelijks is ontwikkeld. BirdLife International zamelt ook geld in voor speciale projecten. Vogelbescherming Nederland is de Nederlandse Partner van BirdLife.

Wat doet Vogelbescherming nu?

Vogelbescherming Nederland zet zich in voor alle in het wild levende vogels en hun leefgebieden. Vogels geven heel goed aan of het goed of slecht gaat met de natuur en het milieu. Als het slecht gaat met een vogelsoort, dan is dat een teken dat er iets mis is met zijn leefomgeving. Vogels zijn dus niet alleen het beschermen waard vanwege hun mooie kleuren, zang en indrukwekkende vliegkunst, maar ook als boodschappers over de natuur. Elke 10 jaar wordt er een lijst gemaakt van de vogelsoorten die het meest bedreigd worden. De soorten op deze "Rode Lijst" hebben vooral onze aandacht, maar we willen algemene vogels ook algemeen houden.

De komende jaren is Vogelbescherming Nederland vooral actief voor:

- ➔ Goede bescherming van Belangrijke Vogelgebieden. Dit zijn gebieden die voor grote groepen vogels of voor zeldzame vogels van groot belang zijn.
- ➔ Behoud van 'algemene' vogels. We willen voorkomen dat vogels die nu algemeen zijn straks verdwijnen.
- ➔ De bescherming van stadsvogels. Bijvoorbeeld huismussen, gierzwaluw en spreeuwen gaan flink in aantal achteruit. Dat willen we veranderen.
- ➔ Boerenlandvogels. Weidevogels en akkervogels gaan nog steeds in aantal achteruit. Met onze overheid en met boeren werken we aan een betere bescherming.

- ➔ Voorlichting om de noodzaak van vogels en hun bescherming aan mensen over te brengen en om ze tips te geven hoe ze zelf hun tuin vogelvriendelijk kunnen maken.
- ➔ Actieve steun aan het werk van BirdLife International. Er zijn heel veel heel zeldzame vogels in de wereld. Die moeten goed beschermd worden. BirdLife werkt ook aan de bescherming van zeevogels, zoals albatrossen, over de hele wereld. In Europa en Afrika werken we aan de bescherming van trekvogels en de gebieden waar deze vogels leven.

- ➔ Vogelbescherming Nederland vindt het ook belangrijk dat mensen kunnen genieten van vogels. Op www.beleefdelente.nl kun je elk voorjaar een kijkje nemen in de nestkasten van een aantal vogels waar Vogelbescherming zich onder andere voor inzet.

Successen door de jaren heen

-1899-

Nederlandse Vereeniging tot
Bescherming van Vogels
opgericht

-1993-

BirdLife International opgericht

-1908-

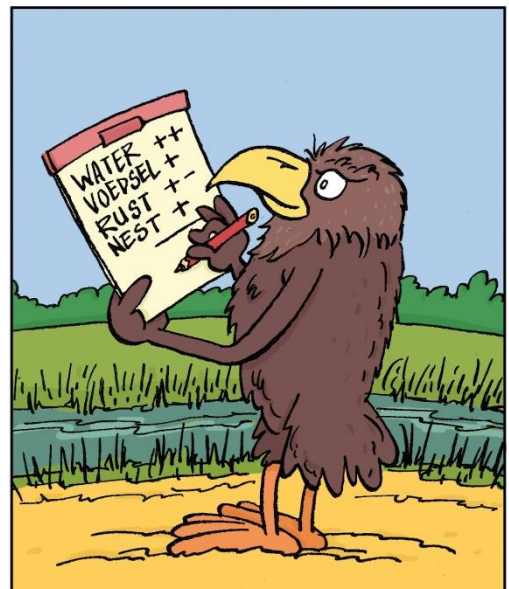
Stern worden beschermde
vogels en worden niet meer
vermoord voor de versiering
van dameshoeden

-2002-

De Flora- en faunawet treedt in
werking. Alle vogels zijn nu
beschermd en alleen in
sommige gevallen mogen ze
verjaagd of geschoten worden

-1912-

Vogelwet opgericht; alle
vogels zijn beschermd,
behalve wildsoorten (vogels
voor de jacht) en bepaalde
"schadelijke" soorten zoals
kraaien

-1923-

Vogelbescherming weet
grutto's, wulpen, kemphanen,
kwartelkoningen,
strandlopers, oeverlopers en
andere ruiters als jachtwild
geschrapt te krijgen

-2008-

Van 35-50 broedparen in 1997
heeft de ijsvogel zich weer
hersteld tot 650-700
broedparen in 2008.
Vogelbescherming heeft
projecten uitgevoerd waarbij
beken weer natuurlijke oevers
kregen

-1954-

Einde voorjaarsjacht

-1969-

Start van een fokprogramma
van ooievaars. De ooievaar
was in Nederland in het wild zo
goed als uitgestorven. Nu zijn
er weer 700 broedpaartjes in
ons land

-2008-

Dankzij het werk van
Vogelbescherming is het
vangen van kokkels met
schepen in de Waddenzee
verboden. Hierdoor hebben
veel vogels weer voedsel

Word Juniorlid!

Als juniorlid van Vogelbescherming kom je op voor de vogels! En als juniorlid krijg je 5x per jaar het spannende magazine **Vogels Junior**. **Vogels Junior** gaat over beesten, buiten en beschermen en is speciaal bedoeld voor jou! Je vindt er de mooiste foto's, posters, gekke weetjes en nuttige informatie over dieren en het beschermen van natuur. Maar je leest bijvoorbeeld ook over de favoriete natuur van Bekende Nederlanders en portretten van mensen die werk maken van natuurbescherming.

Kijk voor meer info op:

www.vogelbescherming.nl/juniorlid

Ook goed om te weten

Welkom in de winkel van Vogelbescherming!

Vogelbescherming Nederland verkoopt veel artikelen waarmee je nog meer kunt genieten van vogels. Voor verrekijkers, telescopen, vogelboeken, CD's en DVD's met vogelgeluiden, nestkasten en vogelvoer ben je in onze winkel aan het juiste adres. Leden van Vogelbescherming krijgen op heel veel artikelen aantrekkelijke kortingen in de winkel en de webwinkel van Vogelbescherming. Het adres is: Boulevard 12, 3707 BM ZEIST.

Servicecentrum

Ook met alle vragen over vogels en het beschermen van vogels kun je terecht bij Vogelbescherming Nederland. Kijk eerst eens op:

www.vogelbescherming.nl. Hier vind je heel veel informatie en misschien wel antwoord op jouw vraag. Je kunt via deze website ook een mailtje sturen. Natuurlijk kun je ook bellen. Het nummer is: 030 - 693 77 00.

